

Služba Skupštine Crne Gore

Istraživački rad:

Parlamentarno radno tijelo koje se bavi pitanjima borbe protiv korupcije

Podgorica, decembar 2012. godine

Broj: 07/2012

Klas. br: 00-52/12-

Datum: decembar 2012. godine

Pripremio: Odsjek za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju

**Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore*

Sadržaj

Uvod.....	4
1. Glavni nalazi istraživanja.....	5
1.1. Tabela prikaz glavnih nalaza istraživanja - parlamenti koji imaju posebno radno tijelo koje se bavi pitanjima borbe protiv korupcije.....	7
1.2. Tabela prikaz glavnih nalaza istraživanja - Hrvatska i Bosna i Hercegovina.....	10
2. Komparativni pregled.....	11
2.1 Parlamenti koji imaju posebno radno tijelo koje se bavi pitanjima borbe protiv korupcije.....	11
2.1.1 Evropski parlament (European Parliament)	11
2.1.2 Parlament Estonije (Riigikogu).....	12
2.1.3 Parlament Letonije (Saeima)	13
2.1.4 Parlament Litvanije (Seimas)	14
2.2 Parlamenti Hrvatske i Bosne i Hercegovine.....	16
2.2.1 Hrvatski sabor.....	16
2.2.2 Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine	18
PRILOG 1: Parlamenti koji se bave pitanjima korupcije u okviru ostalih radnih tijela.....	20
PRILOG 2: Zemlje u kojima se pitanjima korupcije bave tijela na nacionalnom nivou.....	24
Izvori informacija.....	28

Uvod

Integracija Crne Gore u Evropsku uniju među ključnim je prioritetima Skupštine Crne Gore, pri čemu je za uspješno približavanje Evropskoj uniji posebno važno ispunjavanje političkih kriterija za članstvo, kao i napredak u usvajanju prava i praksi EU u oblastima koje obuhvataju pregovaračka poglavlja 23 (Pravosuđe i osnovna prava) i 24 (Pravda, sloboda i bezbjednost), uključujući i antikorupcijsku politiku.

S tim u vezi, prepoznajući važnost postojanja parlamentarnog radnog tijela za praćenje pitanja borbe protiv korupcije, Skupština Crne Gore je u maju 2012. godine usvojila Odluku o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore¹. Odlukom je, između ostalog, predviđeno formiranje skupštinskog Odbora za antikorupciju, čije nadležnosti obuhvataju: nadgledanje i analizu rada državnih organa, institucija, organizacija i tijela u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala; razmatranje pitanja i problema u sprovođenju zakona koji se odnose na borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala i predlaganje njihovih izmjena; predlaganje dodatnih mjera za unapređenje strategija, akcionih planova i drugih dokumenata koji se odnose na borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, kao i razmatranje predstavki i upućivanje istih nadležnim organima.

Sa ciljem boljeg upoznavanja sa postojanjem i načinom funkcionisanja parlamentarnih radnih tijela koja se bave pitanjima borbe protiv korupcije u drugim parlamentima, Odsjek za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju Skupštine Crne Gore uputio je posredstvom mreže Evropskog centra za parlamentarna istraživanja i dokumentaciju (ECPRD) upitnik² parlamentima zemalja koje su članice ove mreže. Upitnik je sadržao pitanja u vezi sa postojanjem posebnog parlamentarnog radnog tijela koje se bavi pitanjima borbe protiv korupcije, njegovim nadležnostima, kao i vrstom stručne podrške koju članovima radnog tijela pruža služba parlamenta. Istraživački rad je, pored informacija dobijenih od parlamenata putem ECPRD mreže, dopunjen i informacijama dostupnim na internet stranicama parlamenata koji su dostavili odgovor na upitnik.

Ovo istraživanje, takođe, ima za cilj da doprinese i pomogne donosiocima odluka u sprovođenju uloge i nadležnosti skupštinskog Odbora za antikorupciju, sa svrhom što efikasnijeg rada i jačanja kontrolnog mehanizma nad svim organima, odnosno tijelima koja su uključena u borbu protiv korupcije, a samim tim i jačanja prevencije korupcije u Crnoj Gori.

¹ Odluka o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore, „Sl.list CG“, br. 25/12, a dostupna na: http://www.skupstina.me/cms/site_data/DOC24/868/868.PDF (pristupljeno 27. 11. 2012)

² ECPRD Request No. 2150 *Setting up Anti-Corruption Committee*, November 8, 2012.

1. Glavni nalazi istraživanja

Iz pristiglih odgovora se može zaključiti da većina zemalja nema posebno radno tijelo koje se bavi pitanjima borbe protiv korupcije. Veliki broj parlamenata razmatra pitanja iz ove oblasti u sklopu nadležnosti ostalih radnih tijela, pri čemu se u jednom broju zemalja pitanjima antikorupcije bave tijela na nacionalnom nivou.

Odgovori na upitnik dobijeni su od Evropskog parlamenta i parlamenata 35 zemalja, od kojih četiri ima posebno parlamentarno tijelo nadležno za pitanja korupcije: **Evropski parlament** (*European Parliament*), **Parlament Estonije** (*Riigikogu*), **Parlament Letonije** (*Saeima*) i **Parlament Litvanije** (*Seimas*). Pored toga, specifični su parlamenti Hrvatske i Bosne i Hercegovine. **Hrvatski sabor** ima tijelo koje se bavi pitanjima borbe protiv korupcije osnovano posebnom odlukom, u čiji sastav, pored poslanika, ulaze i predstavnici poslodavaca, sindikata, NVO koje se bave problemom korupcije, akademske zajednice, medija, kao i stručnjaci. U **Bosni i Hercegovini** postoji Komisija za izbor i praćenje rada Agencije za sprečavanje korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije koju imenuje Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine i u čiji sastav ulaze tri predstavnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, tri predstavnika Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, dva predstavnika akademske zajednice i jedan predstavnik nevladinog sektora.

U 11 pristiglih odgovora se navodi da ne postoji posebno parlamentarno radno tijelo koje se bavi pitanjima borbe protiv korupcije, već da se ta pitanja razmatraju u sklopu nadležnosti drugih radnih tijela. U pitanju su: **Narodna skupština Republike Srbije**, **Parlament Andore** (*Consell General*), **Parlament Danske** (*Folketinget*), **Parlament Grčke** (*Hellenic Parliament*), **Parlament Gruzije** (*Parliament of Georgia*), Donji dom **Parlamenta Kanade** (*House of Commons*), Donji dom **Parlamenta Kipra** (*House of Representatives*), Donji dom **Parlamenta Ujedinjenog Kraljevstva** (*House of Commons*), **Parlament Norveške** (*Stortinget*), oba doma **Parlamenta Njemačke** (*Bundestag i Bundesrat*) i **Parlament Portugala** (*Assembleia da Republica*).

U odgovorima službi Donjeg doma **Parlamenta Češke** (*Chamber of Deputies*)³, Donjeg doma **Parlamenta Slovenije** (*Državni zbor*), Gornjeg doma **Parlamenta Italije** (*Senato*), **Parlamenta Švedske** (*Riksdag*) i Donjeg doma **Parlamenta Rumunije** (*Camera Deputatilor*) navedeno je da se pitanjima korupcije bave tijela na nacionalnom nivou.

S druge strane, u 14 parlamenata ne postoji posebno parlamentarno tijelo za antikorupciju, pri čemu u odgovorima nije precizirano da li se pitanja korupcije razmatraju u okviru nekog drugog radnog tijela: **Parlament Albanije** (*Kuvendi*), **Parlament Austrije** (*ÖsterreichischesParlament*)⁴, oba doma **Parlamenta Belgije** (*Chambre des representants i Senate*), **Parlament Finske** (*Suomen*

³ Vlada Republike Češke je osnovala poseban Odbor koji se bavi pitanjima borbe protiv korupcije: <http://www.vlada.cz/en/ppov/boj-s-korupci/the-government-anti-corruption-committee-87632/>

⁴ U Parlamentu Austrije prethodnih godina funkcionisalo je više anketnih odbora koji su, između ostalog, razmatrali pitanja korupcije.

eduskunta), **Parlament Francuske** (*Assemblée nationale*), **Parlament Irske** (*Houses of the Oireachtas*), **Parlament Islanda** (*Althingi*), **Parlament Izraela** (*Knesset*), **Parlament Mađarske** (*National Assembly*), **Parlament Makedonije** (*Sobranie*), **Parlament Slovačke** (*National Council*), **Parlament Švajcarske** (*Assemblée fédérale*), **Parlament Turske** (*Grand National Assembly of Turkey*) i Gornji dom **Parlamenta Poljske** (*Senate*)⁵.

Prikupljeni podaci od parlamenata zemalja u kojima postoji posebno radno tijelo koje se bavi pitanjima borbe protiv korupcije, kao i od parlamenata Hrvatske i Bosne i Hercegovine obrađeni su i predstavljeni u sljedećem poglavlju u vidu komparativnog pregleda, u kome se detaljnije opisuje funkcionisanje ovog tijela u svakom od navedenih parlamenata. Pored toga, pregledna informacija o parlamentima zemalja u kojima ne postoji posebno radno tijelo koje se bavi pitanjima borbe protiv korupcije, već se ta pitanja razmatraju u sklopu ostalih radnih tijela, data je u Prilogu 1, dok je pregledna informacija o zemljama gdje se pitanjima borbe protiv korupcije bave tijela na nacionalnom nivou data u Prilogu 2.

Slijedi tabelarni prikaz glavnih nalaza istraživanja parlamenata koji imaju posebno radno tijelo koje se bavi pitanjima borbe protiv korupcije, kao i Hrvatskog sabora i Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

⁵ Premijer Poljske je 2006. godine, u skladu sa posebnim zakonom, osnovao Centralni biro za borbu protiv korupcije: www.cba.gov.pl/portal/en

1.1. Tabela prikaz glavnih nalaza istraživanja - parlamenti koji imaju posebno radno tijelo koje se bavi pitanjima borbe protiv korupcije

Naziv parlamenta	Naziv i vrsta radnog tijela	Ključne nadležnosti radnog tijela	Sastav radnog tijela	Akt kojim je tijelo osnovano
Evropski Parlament (<i>European Parliament</i>)	Odbor za organizovani kriminal, korupciju i pranje novca. ⁶ <i>Specijalni odbor</i>	<ul style="list-style-type: none"> - analizira i procjenjuje obim organizovanog kriminala, korupcije i pranja novca i uticaj na Uniju i države članice; - analizira i procjenjuje implementaciju zakonodavstva EU u vezi sa organizovanim kriminalom, korupcijom i pranjem novca i povezanim politikama; - rješava pitanja navedena u Rezoluciji EP o organizovanom kriminalu u Evropskoj uniji⁷; - ispituje i nadgleda sprovođenje aktivnosti agencija EU za unutrašnje poslove (Europol, COSI i Eurojust); - organizuje saslušanja predstavnika institucija EU i međunarodnih, evropskih i nacionalnih institucija, nacionalnih parlamenata i vlada država članica i trećih zemalja. 	45 poslanika	Odbor je formiran u martu 2012. godine, nakon što je Evropski parlament, 25. oktobra 2011. godine, usvojio Rezoluciju o organizovanom kriminalu.

⁶ Internet stranica Odbora EP, <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/crim/home.html> (pristupljeno 27.11.2012)

⁷ Rezolucija EP dostupna je na:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2011-459> (pristupljeno 27. 11. 2012)

Naziv parlamenta	Naziv i vrsta radnog tijela	Ključne nadležnosti radnog tijela	Sastav radnog tijela	Akt kojim je tijelo osnovano
Parlament Estonije (<i>Riigikogu</i>)	Odbor za primjenu Zakona o antikorupciji ⁸ <i>Specijalni odbor</i>	<ul style="list-style-type: none"> – prikuplja imovinske kartone visokih zvaničnika Republike Estonije i potvrđuje informacije dobijene iz imovinskih kartona; – vrši nadzor u dijelu spojivosti funkcija i aktivnosti poslanika; – obavještava Parlament i javnost o rezultatima sprovođenja Zakona o antikorupciji; – provjerava da li u određenim slučajevima postoji korupcija; – prikuplja i objavljuje izvještaje o finansiranju izbornih kampanja; – predlaže izmjenu zakonskih akata. 	Osam poslanika	Odbor je osnovan 15. maja 2011. godine Rezolucijom Parlamenta Estonije.
	Pododbor za sprečavanje korupcije unutar Odbora za odbranu, unutrašnje poslove i sprečavanje korupcije ⁹ <i>Stalno radno tijelo</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zakonodavstvo u oblasti sprečavanja korupcije; – parlamentarni nadzor; – saradnja sa nevladinim organizacijama; – razmatranje predstavki (<i>engl. applications</i>). 	13 poslanika	Odbor za odbranu, unutrašnje poslove i sprečavanje korupcije je osnovan u skladu sa čl. 149 Poslovnika Parlamenta Letonije.

⁸ Odbor za primjenu Zakona o antikorupciji, dostupan na: http://www.riigikogu.ee/index.php?id=42700&parent_id=34615 (pristupljeno 27.11.2012)

⁹ Pododbor funkcioniše u okviru Odbora za odbranu, unutrašnje poslove i sprečavanje korupcije, dostupan na: http://titania.saeima.lv/personal/deputati/saeima11_depweb_public.nsf/structureview?readform&type=5&lang=EN&count=1000 (pristupljeno 27.11.2012)

Naziv parlamenta	Naziv i vrsta radnog tijela	Ključne nadležnosti radnog tijela	Sastav radnog tijela	Akt kojim je tijelo osnovano
Parlament Litvanije (Seimas)	Komisija za antikorupciju ¹⁰ <i>Stalno radno tijelo</i>	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje pojave korupcije i sličnih slučajeva; – usvaja odluke na osnovu ispitanih slučajeva i kontroliše njihovu primjenu od strane institucija; – analizira odluke državnih i opštinskih institucija, agencija i preduzeća; – podnosi prijedloge Parlamentu, Vladi i ostalim institucijama za donošenje i unapređenje preventivnih mjera i mjera za suzbijanje korupcije, privrednog i finansijskog kriminala i ostalih zakonskih prekršaja. 	17 poslanika	Komisija je osnovana Zakonom o Komisiji Seimasa za antikorupciju, donesenim 16. oktobra 2001. godine.

¹⁰ Komisija za antikorupciju, dostupna na: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=9049&p_k=2 (pristupljeno 27.11.2012)

1.2. Tabela prikaz glavnih nalaza istraživanja - Hrvatska i Bosna i Hercegovina

Naziv parlamenta	Naziv i vrsta radnog tijela	Ključne nadležnosti radnog tijela	Sastav radnog tijela	Akt kojim je tijelo osnovano
Hrvatski sabor	Nacionalni savjet za praćenje sprovođenja Strategije za suzbijanje korupcije ¹¹	<ul style="list-style-type: none"> – nadzire i prati sprovođenje Strategije za suzbijanje korupcije; – sistematski prati podatke o pojavama korupcije; – analizira izvještaje nadležnih tijela o sprovođenju Strategije i akcionih planova za suzbijanje korupcije; – predlaže mjere za veću efikasnost sprovođenja Strategije; – podstiče i usmjerava saradnju Hrvatskog sabora i državnih i drugih tijela; – jača nadzor nad tijelima zaduženim za sprovođenje Strategije; – razmatra prijedloge, pritužbe, stavove i mišljenja u vezi sa pojavom korupcije. 	Predsjednik, potpredsjednik i devet članova (od devet članova tri člana su poslanici).	Radno tijelo je osnovano Odlukom o osnivanju Nacionalnog savjeta za praćenje sprovođenja Strategije za suzbijanje korupcije 2006. godine, na osnovu čl. 80 Ustava Republike Hrvatske, čl. 43. Poslovnika Hrvatskoga sabora i Nacionalnog programa za suzbijanje korupcije 2006-2008.
Parlamentarna Skupština Bosne i Hercegovine	Komisija za izbor i praćenje rada Agencije za sprečavanje korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije	<ul style="list-style-type: none"> – pokretanje postupka za imenovanje direktora Agencije; – primanje izvještaje o radu Agencije najmanje dva puta godišnje; – podnošenje prijedloga za razrješenje direktora i/ili zamjenika direktora Agencije u skladu sa Zakonom. 	Tri predstavnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, tri predstavnika Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, dva predstavnika akademske zajednice i jedan predstavnik nevladinog sektora.	Tijelo je osnovano u skladu sa Zakonom o Agenciji za sprečavanje korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije ¹² .

¹¹ Odluka o osnivanju Nacionalnog savjeta, dostupna na: <http://www.sabor.hr/Default.aspx?sec=2400> (pristupljeno 27.11.2012)

¹² Zakon o Agenciji za sprečavanje korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, dostupan je na: http://www.apik.ba/acms_documents/zakon%20o%20agenciji%20za%20prevenciju%20korupcije%20i%20koordinaciju%20borbe%20protiv%20korupcije%201.pdf (pristupljeno 27. 11. 2012.)

2. Komparativni pregled

2.1 Parlamenti koji imaju posebno radno tijelo koje se bavi pitanjima borbe protiv korupcije

U ovom poglavlju predstavljena je informacija o načinu funkcionisanja parlamentarnih radnih tijela nadležnih za oblast borbe protiv korupcije. U parlamentu Letonije i Litvanije radno tijelo za antikorupciju ustanovljeno je kao stalno radno tijelo, dok u parlamentu Estonije i Evropskom parlamentu ono funkcioniše kao specijalno, odnosno privremeno radno tijelo.

2.1.1 Evropski parlament (*European Parliament*)

Evropski parlament je u martu 2012. godine formirao specijalni Odbor za organizovani kriminal, korupciju i pranje novca, nakon što je 25. oktobra 2011. godine usvojio Rezoluciju o organizovanom kriminalu.

Svrha Odbora je da istražuje i analizira kriminalne aktivnosti i izrađuje sveobuhvatan, strukturiran plan za borbu protiv takvih aktivnosti na nivou Evropske unije. Odbor ima politički cilj „da razvije integrisanu i sveobuhvatnu strategiju za efikasnu borbu protiv sistema kriminala i sličnih aktivnosti, kao što su korupcija i pranje novca”.

U okviru svojih nadležnosti, Odbor za organizovani kriminal, korupciju i pranje novca:

- analizira i procjenjuje obim organizovanog kriminala, korupcije i pranja novca i uticaj na Uniju i države članice, te predlaže odgovarajuće mjere koje omogućavaju Uniji sprečavanje i suzbijanje korupcije, kako na međunarodnom, tako i na evropskom i nacionalnom nivou;
- analizira i procjenjuje implementaciju zakonodavstva EU u vezi sa organizovanim kriminalom, korupcijom i pranjem novca i povezanim politikama, s ciljem da zakonodavstvo i politike EU budu zasnovane na dokazima i potkrijepljene najboljim procjenama opasnosti, te nadgleda njihovu usklađenost sa osnovnim pravima i principima koji predstavljaju temelj vanjske aktivnosti EU;
- rješava pitanja navedena u Rezoluciji EP o organizovanom kriminalu u Evropskoj uniji, usvojenoj 25. oktobra 2011. godine, kao i u Rezoluciji o naporima EU za sprečavanje korupcije, usvojenoj u septembru 2011. godine;
- ispituje i nadgleda sprovođenje aktivnosti agencija EU za unutrašnje poslove (Europol, COSI i Eurojust), koje se tiču organizovanog kriminala, korupcije i pranja novca i drugih sličnih bezbjednosnih politika;
- uspostavlja neophodne kontakte, organizuje posjete i saslušanja predstavnika institucija EU i međunarodnih, evropskih i nacionalnih institucija, nacionalnih parlamenata i vlada država članica i trećih zemalja, te predstavnika naučne zajednice, privrede

i civilnog društva, kao i zvaničnika koji su uključeni u borbu protiv organizovanog kriminala, korupcije i pranja novca, kao što su tijela za sprovođenje zakona, sudije i predstavnici civilnog društva koji promovišu zakonitost u različitim oblastima;

- daje preporuke u vezi sa mjerama i inicijativama koje treba preduzeti, blisko saradujući sa stalnim odborima;
- podnosi Parlamentu izvještaj sredinom mandata, kao i završni izvještaj koji sadrži preporuke u vezi sa mjerama i inicijativama koje treba preduzeti.

Odbor je sastavljen od 45 članova i ima mandat od 12 mjeseci, počevši od 1. aprila 2012. godine, sa mogućnošću produžetka.

U okviru Odbora funkcioniše mali sekretarijat zadužen za organizaciju rada Odbora (priprema dnevnog reda, izvještaji, zapisnici). Istraživanja izrađuje odjeljenje nadležno za određenu sektorsku politiku (istraživačka služba). Istraživačke radove izrađuju odjeljenja za sektorske politike (*engl. The Policy Departments*) na zahtjev odbora ili tijela koja se bave određenim sektorskim politikama. Odjeljenja za sektorske politike i jedinica za budžetsku podršku (*engl. Budgetary Support Unit*) su osnovane 2004. godine radi pružanja stručne podrške i istraživanja odborima i drugim političkim tijelima. Neka od ovih istraživanja su izrađena od strane vanjskih stručnjaka, tj. vodećih naučnika ili konsultanata u određenoj oblasti, koji su izabrani putem javnog nadmetanja. Istraživanje se zahtijeva u skladu sa zakonskim i političkim prioritetima Parlamenta.¹³

2.1.2 Parlament Estonije (*Riigikogu*)

Specijalni Odbor za primjenu Zakona o antikorupciji osnovan je 15. maja 2011. godine Rezolucijom Parlamenta Estonije.

U skladu sa članom 19 Poslovnika Parlamenta Estonije¹⁴:

- Parlament Estonije formira specijalne odbore u skladu sa zakonom i u cilju obavljanja funkcija koje proističu iz zakona ili međunarodnih sporazuma;
- Specijalni odbor osniva se rezolucijom Parlamenta Estonije kojom se određuje njegov sastav, uključujući i jednog alternativnog člana kao zamjenu za svakog člana odbora, te funkcije i procedure za izvještavanje o aktivnostima odbora;
- Parlament Estonije može prenijeti obavljanje funkcija na stalni odbor.

Svrha osnivanja Odbora za primjenu Zakona o antikorupciji je izvršavanje zadataka koji proističu iz Zakona o antikorupciji i doprinos jedinstvenoj primjeni mjera protiv sprečavanja korupcije.

¹³ Izvor , dostupan na: <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/crim/studies.html#menuzone> (pristupljeno 6.12.2012)

¹⁴ *Riigikogu Rules of Procedure and Internal Rules Act*, dostupno na: http://www.riigikogu.ee/?rep_id=799356 (Pristupljeno 27. 11. 2012)

U okviru svojih nadležnosti, Odbor za primjenu Zakona o antikorupciji:

- prikuplja imovinske kartone sljedećih zvaničnika: poslanika, predsjednika Estonije, članova Vlade, predsjednika i članova Vrhovnog suda, predsjednika i članova Nadzornog odbora Banke Estonije, komandanta oružanih snaga, glavnih revizora i revizora Državne revizorske kancelarije, kancelara pravde, vrhovnog državnog tužioca, vodećih javnih tužilaca, guvernera okruga, administrativnih i okružnih sudova, državnog sekretara, pomoćnika ministara, predsjednika Akademije nauka Estonije, rektora univerziteta javnog prava itd;
- potvrđuje informacije dobijene iz imovinskih kartona i obezbjeđuje skladištenje i objavljivanje kartona;
- vrši nadzornu ulogu u dijelu spojivosti funkcija i aktivnosti članova parlamenta Estonije;
- obavještava Parlament i javnost o rezultatima sprovođenja Zakona o antikorupciji;
- provjerava da li u određenim slučajevima postoji korupcija;
- prikuplja i objavljuje izvještaje o finansiranju izbornih kampanja, što je predviđeno Zakonom o političkim partijama, Aktom o izboru poslanika Evropskog parlamenta i Aktom o izboru odbornika;
- može predložiti izmjenu zakonskih akata.

Zvaničnici i odbori koji čuvaju imovinske kartone, dužni su da izvještavaju specijalni Odbor za primjenu zakona o antikorupciji o ispunjavanju obaveza koje proističu iz Zakona o antikorupciji. Bilo koja osoba koja ima sumnju ili posjeduje podatke koji ukazuju na nepošteno i netačno podnijet karton o imovinskom stanju zvaničnika, može osporiti karton ili podnijeti zahtjev za dokazivanje sumnji. Neophodno je kontaktirati odgovornog za imovinski karton određenog zvaničnika ili specijalni Odbor. Takođe, može se zahtijevati ispitivanje spojivosti funkcija, aktivnosti i promjene položaja zvaničnika. Relevantne činjenice i rezultati postupka objavljuju se u medijima. Ukoliko Odbor otkrije elemente korupcije i krivičnog djela ili prekršaja, prosljeđuje relevantne materijale nadležnom istražnom organu.

Sastav Odbora čine osam poslanika, dok se Sekretarijat Odbora sastoji od tri službenika: šefa sekretarijata i dva stručna savjetnika.

2.1.3 Parlament Letonije (*Saeima*)

U Parlamentu Letonije pitanjima korupcije bavi se Pododbor za sprečavanje korupcije koji funkcioniše u okviru stalnog Odbora za odbranu, unutrašnje poslove i sprečavanje korupcije u Parlamentu Letonije (čl. 149 Poslovnika Parlamenta Letonije). Pododbor je osnovan 26. oktobra 2011. godine i čine ga 13 poslanika.

Članom 150 Poslovnika Parlamenta Letonije propisano je da u cilju izvršavanja posebnih zadataka radi obavljanja pripremnih aktivnosti, odbor može kreirati pododbore.¹⁵ Pododbor podnosi svoje prijedloge i odluke na sjednici odbora.

Nadležnosti Odbora za odbranu, unutrašnje poslove i sprečavanje korupcije su:

- Zakonodavstvo u oblasti prevencije korupcije;
- Parlamentarni nadzor;
- Saradnja sa nevladinim organizacijama;
- Razmatranje predstavki.

Stručna služba daje podršku Pododboru na nivou Odbora za odbranu, unutrašnje poslove i sprečavanje korupcije, a učestvuje u planiranju aktivnosti Pododbora, kao i organizaciji za održavanje sjednica Pododbora. Odbor saraduje sa ekspertima Kancelarije za prevenciju i borbu protiv korupcije i drugim relevantnim organizacijama, uključujući nevladine organizacije, kao npr. organizacije za antikorupciju *Delna*, *Transparency International* i Centar za javnu politiku *Providus*.

2.1.4 Parlament Litvanije (*Seimas*)

Komisija za antikorupciju je stalna komisija Parlamenta Litvanije i ima 17 članova. Nadležnosti i ovlašćenja Komisije propisani su Zakonom o Komisiji Seimasa za antikorupciju¹⁶.

Svrha Zakona je utvrđivanje zadataka, ovlašćenja i postupka rada Komisije za antikorupciju i ostalih pitanja povezanih sa aktivnostima Komisije. Statut Parlamenta reguliše pitanja u vezi sa osnivanjem i načinom rada Komisije, koja nijesu regulisana Zakonom.

Nadležnosti Komisije su:

- istraživanje pojave korupcije i sličnih slučajeva, usvajanje odluka na osnovu ispitanih slučajeva i kontrola njihove primjene od strane institucija;
- razmatranje odluka državnih i opštinskih institucija, agencija i preduzeća, koje omogućavaju korupciju, kriminal i ostale zakonske prekršaje u ekonomskim i finansijskim sistemima, te zahtijevanje ukidanja takvih odluka;
- podnošenje prijedloga Parlamentu, Vladi i ostalim institucijama za donošenje i unapređenje preventivnih mjera i mjera za suzbijanje korupcije, privrednog i finansijskog kriminala i ostalih povreda zakona.

¹⁵ *Rules of Procedure of the Saeima*, dostupno na: <http://www.saeima.lv/en/legislation/rules-of-procedure> (pristupljeno 27.11.2012)

¹⁶ Republic of Lithuania Law on the Anticorruption Commission of Seimas (October 16, 2001. No. IX-552. Vilnius), dostupno na: http://www3.lrs.lt/pls/inter/dokpaieska.showdoc_l?p_id=157668 (pristupljeno 27.11.2012)

Komisija ima pravo na:

- prikupljanje potrebnih podataka od ministarstava, Kancelarije vrhovnog tužioca, Vrhovnog suda Litvanije, Državne revizorske institucije, Posebne službe za istragu, Odeljenja državne bezbjednosti i ostalih državnih i opštinskih institucija, preduzeća, agencija i organizacija;
- predlaganje pomenutim institucijama da sprovedu istragu i riješe slučajeve u granicama njihovih nadležnosti;
- pozivanje javnih funkcionera, državnih službenika i ostalih lica na sjednice;
- pomoć zaposlenih i ostalih stručnjaka iz drugih državnih organa;
- prikupljanje informacija koje otkrivaju službene i državne tajne, u skladu sa procedurama propisanim zakonima.

Zakon dodatno propisuje da se Komisija ne smije uplitati u radnje koji su povezane sa neposrednim funkcijama policijskih organa ili sudova, a članovi Komisije su u obavezi da čuvaju informacije koje su prikupljene tokom vršenja službenih ovlašćenja, ako obuhvataju državne, službene, poslovne ili ostale tajne koje su zakonom zaštićene, kao i da ne objavljuju podatke koji se tiču napretka istrage i lica povezanih sa njom, kao ni prikupljeni materijal, dok Komisija ne usvoji odluku u vezi sa slučajem. Ovo se, takođe, odnosi na sve stručnjake i zaposlene od kojih Komisija zatraži pomoć.

Predsjednik i zamjenik Komisije organizuju i rukovode radom Komisije. U skladu sa Statutom Parlamenta organizuje se postupak izbora i imenovanja. Kada se radi o ispitivanju slučaja u Komisiji, ono može početi po preporuci Parlamenta, na inicijativu poslanika, na osnovu pritužbe građana, na osnovu podataka koje podnose službenici ili ostalih prikupljenih informacija koje navode na sumnju ili primjere korupcije.

Što se tiče postupka rada Komisije, sjednice Komisije se održavaju ako je prisutno više od polovine članova i po pravilu su javne. Zatvorena sjednica, na kojoj mogu prisustvovati isključivo osobe koje je Komisija pozvala, može biti održana na osnovu odluke Komisije.

Zakon, takođe, predviđa da Komisija može formirati privremene istražne grupe iz reda svojih članova, za istragu posebnih slučajeva. Komisija imenuje jednog od članova da vodi privremenu istražnu grupu i ona može koristiti pomoć zaposlenih u državnim organima ili ostalih stručnjaka, dok stručnjaci od kojih privremena istražna grupa traži pomoć imaju pravo na nadoknadu za svoj rad u skladu sa postupkom koji je utvrđen Statutom Parlamenta. Zaključci koje privremene grupe pripreme i podnesu Komisiji razmatraju se na sjednici Komisije.

Nakon rasprave o slučaju i razmatranja zaključka privremene istražne grupe, tokom sjednice, Komisija može usvojiti odluke o:

- dostavljanju materijala na pregled institucijama koje sprovode zakon;

- predlogu nametanja formalnih sankcija funkcionerima i ostalim službenicima koji ne izvršavaju obaveze;
- skretanju pažnje funkcionerima i ostalim službenicima na nepoštovanje zakona, prekršaje formalne etike i ostale prekršaje, te zahtijevati da se navedeni nedostaci otklone;
- odbijanju ili prekidu razmatranja žalbe.

Komisija, takođe, usvaja ostale odluke neophodne za vršenje propisanih dužnosti. Članovi Komisije koji ne odobravaju odluke Komisije, imaju pravo da izraze izdvojeno mišljenje koje predstavlja sastavni dio odluke.

Institucije koje primaju odluke, prijedloge i preporuke Komisije, moraju raspravljati o istim i obavijestiti Komisiju o ishodu rasprave, u roku od mjesec dana ili u drugom roku koji je naznačila Komisija. Nakon dostavljanja izvještaja institucijama zaduženim za sprovođenje zakona, Komisija može zahtijevati dodatne podatke koji se tiču napretka istrage. Predsjednik Komisije ili ovlašćeni član obavještava medije o odlukama Komisije.

2.2 Parlamenti Hrvatske i Bosne i Hercegovine

2.2.1 Hrvatski sabor

Hrvatski sabor je na sjednici 13. jula 2006. godine donio Odluku o osnivanju Nacionalnog savjeta za praćenje sprovođenja Nacionalnog programa za suzbijanje korupcije, na osnovu člana 80 Ustava Republike Hrvatske, člana 43 Poslovnika Hrvatskog sabora¹⁷ i Nacionalnog programa za suzbijanje korupcije 2006-2008. Hrvatski sabor je na sjednici održanoj 13. marta 2009. godine donio odluku o izmjenama i dopunama Odluke o osnivanju Nacionalnog savjeta za praćenje sprovođenja Nacionalnog programa za suzbijanje korupcije, kojom se, između ostalog, naziv *Nacionalni savjet za praćenje sprovođenja Nacionalnog programa za suzbijanje korupcije* mijenja u naziv *Nacionalni savjet za praćenje sprovođenja Strategije za suzbijanje korupcije*.¹⁸

¹⁷ Radi razmatranja drugih pitanja Sabor može, uz radna tijela osnovana Poslovníkom Hrvatskog sabora, osnovati i druga radna tijela. Odlukom o osnivanju drugih radnih tijela uređuje se njihov naziv, sastav, djelokrug i način rada, dostupno na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2002_01_6_175.html (pristupljeno 6.12.2012)

¹⁸ Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o Nacionalnom savjetu za praćenje sprovođenja Strategije za suzbijanje korupcije, dostupna na: <http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=27380> (pristupljeno 27.11.2012)

Osnovna svrha osnivanja Savjeta je vršenje nadzora nad tijelima koja su nadležna za sprovođenje Strategije za suzbijanje korupcije. U tom smislu, Nacionalni savjet kontrolira i prati sprovođenje Strategije za suzbijanje korupcije, prati podatke u vezi sa korupcijom koje redovno obaveštavaju tijela nadležna za sprovođenje Strategije za suzbijanje korupcije.

Odlukom o osnivanju propisane su nadležnosti Nacionalnog savjeta da:

- nadzire i prati sprovođenje Strategije za suzbijanje korupcije;
- sistematski prati podatke o pojavama korupcije koje na njegov zahtjev dostavljaju tijela zadužena za sprovođenje Strategije za suzbijanje korupcije;
- analizira izvještaje nadležnih tijela o sprovođenju Strategije i akcionih planova za suzbijanje korupcije, te ocjenjuje načine i rezultate sprovođenja;
- predlaže mjere za veću efikasnost sprovođenja Strategije;
- podstiče i usmjerava saradnju Hrvatskog sabora i državnih i drugih tijela, te ostalih aktera zaduženih za sprovođenje Strategije;
- svojim djelovanjem i organizacijom jača nadzor nad tijelima zaduženim za sprovođenje Strategije;
- razmatra prijedloge, pritužbe, stavove i mišljenja koje mu, u vezi sa pojavom korupcije, upute pravna i fizička lica, te ih prosljeđuje nadležnim tijelima;
- podnosi Hrvatskom saboru dva puta godišnje izvještaj o radu.

Nacionalni savjet ima predsjednika, potpredsjednika i devet članova. Predsjednik Nacionalnog savjeta bira se iz reda poslanika opozicije, a potpredsjednik Nacionalnog savjeta bira se iz reda poslanika parlamentarne većine. Uz predsjednika i potpredsjednika, tri člana Nacionalnog savjeta biraju se iz reda poslanika i to jedan iz reda poslanika parlamentarne većine, a dva iz reda poslanika parlamentarne manjine. Poslodavci, sindikati, nevladine organizacije koje se bave problemom korupcije, akademska zajednica, stručnjaci i mediji predlažu u Nacionalni savjet po jednog člana na osnovu javnog poziva.

Postupak utvrđivanja kandidata za članove Nacionalnog savjeta sprovodi Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove Hrvatskog sabora. Odbor podnosi Hrvatskom saboru prijedlog za izbor, odnosno imenovanje predsjednika i članova Nacionalnog savjeta. Mandat članova Nacionalnog savjeta traje do isteka mandata pojedinog saziva Hrvatskog sabora. Novim sazivom Hrvatskog sabora, Savjet je konstituisan 11. jula 2012. godine, što znači da je nedugo započeo sa radom, i do 4. decembra 2012. održao šest sjednica na kojima su se razmatrali izvještaji pojedinih tijela koja sprovode mjere borbe protiv korupcije.

U skladu sa Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o Nacionalnom savjetu za praćenje sprovođenja Nacionalnog programa za suzbijanje korupcije (13. marta 2009), Hrvatski sabor obaveštava prostor, potrebna sredstva i stručnjake u cilju efikasnog rada Nacionalnog savjeta, u skladu sa mjerama iz Akcionog plana Strategije za suzbijanje korupcije, usmjerenim na jačanju administrativne i

stručne podrške Nacionalnom savjetu. Naime, stručna služba ovog radnog tijela pomaže oko pripreme za održavanje sjednica, pomaže predsjedniku Savjeta oko priprema dnevnog reda, zapisnika, priprema izvještaje sa sjednica.

2.2.2 Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine

U skladu sa Zakonom o Agenciji za sprečavanje korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije¹⁹, u Bosni i Hercegovini postoji Komisija za izbor i praćenje rada Agencije za sprečavanje korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije.

Zakonom je propisano da Komisiju imenuje Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, a čine je: tri predstavnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, tri predstavnika Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, dva predstavnika akademske zajednice i jedan predstavnik nevladinog sektora. Mandat članova Komisije traje četiri godine, a tri mjeseca prije isteka mandata imenovanih članova Komisije nadležne institucije pokreću postupak imenovanja novih članova.

Nadležnosti Komisije obuhvataju:

- pokretanje postupka za imenovanje direktora Agencije;
- primanje izvještaje o radu Agencije najmanje dva puta godišnje;
- podnošenje prijedloga za razrješenje direktora i/ili zamjenika direktora Agencije u skladu sa Zakonom.

Članom 18 Zakona je propisano da se Komisija ne smije miješati u svakodnevni rad Agencije, niti smije zatražiti informacije o pojedinačnim slučajevima.

U skladu sa Poslovníkom Komisije, Komisija priprema, utvrđuje i objavljuje javni konkurs za kandidate za direktora i dva zamjenika direktora Agencije. Komisija razmatra prijave, utvrđuje listu kandidata koji ispunjavaju uslove javnog konkursa za imenovanje direktora i zamjenika direktora Agencije i podnosi listu Parlamentarnoj skupštini BiH na dalju proceduru. Zakon o Agenciji za sprečavanje korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije predviđa da Agencija obezbjeđuje administrativnu i tehničku pomoć Komisiji i imenuje sekretara Komisije koji pomaže predsjedniku i članovima Komisije u obavljanju dužnosti.²⁰

¹⁹Zakon o Agenciji za sprečavanje korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, dostupan je na:

http://www.apik.ba/acms_documents/zakon%20o%20agenciji%20za%20prevenciju%20korupcije%20i%20koordinaciju%20borbe%20protiv%20korupcije%201.pdf
(pristupljeno 27. 11. 2012.)

²⁰ Međutim, s obzirom na činjenicu da je Savjet ministara BiH tek nedavno usvojilo Pravilnik o sistematizaciji radnih mjesta unutar ove Agencije (nakon čega su raspisani i prvi konkursi za popunjavanje upražnjenih radnih mjesta, koji su još u toku), kao i na to da u sastav ove Komisije ulazi 2/3 članova Parlamentarne skupštine BiH i 1/3 vanjskih saradnika (nevladin sektor i akademska zajednica), administrativno-tehničke poslove za rad ove Komisije sa pozicije privremenog sekretara obavlja službenik Parlamentarne skupštine BiH.

Nacrtom izmjena i dopuna Zakona o Agenciji za sprečavanje korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije predviđeno je, između ostalog, da administrativnu i tehničku podršku Komisiji pruža Sekretarijat Parlamentarne Skupštine BiH.

PRILOG 1

Parlamenti koji se bave pitanjima korupcije u okviru ostalih radnih tijela

U jedanaest parlamenata obuhvaćenih ovim radom ne postoji posebno radno tijelo koje se bavi pitanjima borbe protiv korupcije, već se ova pitanja razmatraju u okviru nadležnosti drugih radnih tijela, uglavnom nadležnih za ustavna pitanja, zakonodavstvo, pravosuđe, unutrašnje poslove, ekonomske poslove i ljudska prava, dok u Parlamentu Gruzije postoji mogućnost formiranja privremene istražne komisije za borbu protiv korupcije.

Donji dom Parlamenta Kanade (*House of Commons*)

Stalni Odbor za pravosuđe i ljudska prava Donjeg doma Parlamenta Kanade može, između ostalog, sprovesti istrage u vezi sa organizovanim kriminalom u Kanadi. Tokom sprovođenja istrage, Odbor održava javne sjednice, razmatra dokaze od svjedoka, razmatra priloženu dokumentaciju i druga mjerodavna dokumenta. Po završetku istrage, Odbor izvještava o nalazima i daje preporuke. Takođe može zahtijevati odgovor od Vlade u roku od 120 dana.

Izvještajem iz marta 2012. godine²¹, Odbor je organizovao saslušanja u Otavi, te javna saslušanja u Vankuveru, Montrealu, Halifaxu, Torontu, Edmontonu i Vinipegu, i primio izvještaje od brojnih pojedinaca i organizacija. Pored organizovanja istrage u vezi sa kriminalnim pitanjima, Odbor je održao saslušanje u vezi sa Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku (organizovani kriminal i zaštita učesnika pravosudnog sistema), a kao dio istrage u vezi sa označavanjem pojedinih grupa kao kriminalnih organizacija.

Kada je u pitanju pružanje stručne podrške, prema *Compendiumu* Donjeg doma Parlamenta Kanade²², svaki odbor ima podršku sekretara i najmanje jednog istraživača-analitičara. Sekretar odbora je ujedno i savjetnik predsjednika i svih članova odbora, a takođe obavlja i administrativne poslove. Biblioteka Parlamenta obezbjeđuje podršku istraživača svim odborima na zahtjev. Istraživači izrađuju informativne preglede i druge propratne informacije članovima odbora i ujedno pružaju pomoć pri izradi nacrtu izvještaja za donji dom.

²¹ *The State of Organized Crime (March 2012)*:

<http://www.parl.gc.ca/content/hoc/Committee/411/JUST/Reports/RP5462995/justrp07/justrp07-e.pdf>

²² *Compendium* je online pojmovnik o parlamentarnim procedurama. Osmišljen kako bi omogućio ljudima bolje razumijevanje načina funkcionisanja donjeg doma i njegovih radnih tijela. http://www.parl.gc.ca/About/House/Compendium/Web-Content/c_o_alphalist-e.htm

Takođe, istraživači mogu identifikovati potencijalne svjedoke, kao i moguća pitanja za vrijeme saslušanja u odborima, a odbori mogu angažovati i spoljne konsultante po ugovoru kako bi im pomogli prilikom izrade istraživanja koja zahtijevaju posebnu ekspertizu.

Donji dom Parlamenta Kipra (*House of Representatives*)

Stalni Odbor za institucije, meritum i komesara za administrativna pitanja (ombudsmana) donjeg doma Parlamenta Kipra uglavnom se bavi pitanjima koja se tiču antikorupcije. Međutim, u nekim slučajevima, Odbor za zakonodavna pitanja i/ili ostali odbori mogu ispitivati konkretne aspekte krivičnih djela i praksi koje se odnose na antikorupciju.

Nadležnosti i ovlašćenja stalnog Odbora za institucije, meritum i komesara za administrativne poslove su izmjena postojećeg zakonodavstva ili predlaganje novog u vezi sa antikorupcijskim mjerama. Pored toga, svaki poslanik ima mogućnost da Odboru ukaže na specifične slučajeve zloupotrebe javnih resursa ili na zloupotrebu položaja određenih službenika. U tim slučajevima, Odbor odlučuje o daljem ispitivanju slučaja.

Donji dom Parlamenta Njemačke (*Bundestag*)

Njemački Bundestag nema poseban odbor koji se bavi antikorupcijom. Odbor za unutrašnje poslove ili Odbor za pravosuđe zaduženi su za zakonodavstvo u oblasti antikorupcije. U tom smislu, Odbor ukazuje plenumu na potrebu izmjene određenih prijedloga zakona i predlaže Bundestagu da prihvati ili odbije prijedlog zakona. U slučaju značajnih zloupotreba u saveznim organima vlasti, Bundestag može zahtijevati pravo vršenja parlamentarne kontrole. U praksi, Parlament vrši kontrolu postavljanjem pitanja prilikom rasprava u odborima i na plenumu, te formiranjem istražnog odbora koji ispituje zloupotrebe organa vlasti.

Gornji dom Parlamenta Njemačke (*Bundesrat*)

Njemački Bundesrat, takođe, nema posebno parlamentarno tijelo koje bavi pitanjima borbe protiv korupcije. Poslovnik i Ustav Bundesrata ne predviđaju uspostavljanje anketnog odbora. Iako je teorijski moguće uspostaviti ovakvo tijelo, to se u praksi do sad nije desilo. Zakonodavstvo u oblasti antikorupcije obično je u nadležnosti Odbora za pravne poslove ili Odbora za unutrašnje poslove. Bundesrat može ostvariti svoje pravo na parlamentarnu kontrolu postavljanjem pitanja Saveznoj vladi na plenarnoj sjednici.

Donji dom Parlamenta Ujedinjenog Kraljevstva (*House of Commons*)

Donji dom britanskog parlamenta nema posebno parlamentarno tijelo koje se bavi pitanjima borbe protiv korupcije. U Parlamentu postoji Odbor za standarde i privilegije koji istražuje navode da li su poslanici prekršili Kodeks ponašanja. Međutim, svaki slučaj ponašanja koji se mogao smatrati koruptivnim bi bio proslijeđen policiji.

Narodna skupštine Republike Srbije

Narodna skupština Republike Srbije nema posebno tijelo za antikorupciju. Odbor za finansije, državni budžet i kontrolu javnih rashoda razmatra prijedloge zakona, prijedloge drugih opštih akata i druga pitanja iz različitih oblasti, uključujući oblast sprečavanja pranja novca i borbu protiv korupcije.

Parlament Andore (*Consell General*)

Parlament Andore se bavi pitanjima borbe protiv korupcije unutar stalnog Odbora za unutrašnje poslove. Odbor se bavi prijedlozima zakona i postavlja pitanja članovima vladine Službe za antikorupciju i ministru unutrašnjih poslova. Stalni Odbor za vanjske poslove bavi se međunarodnim sporazumima koji se odnose na korupciju.

Parlament Danske (*Folketinget*)

U danskom Parlamentu ne postoji parlamentarno tijelo koje se konkretno bavi antikorupcijom. U skladu sa zakonodavstvom Danske, korupcija predstavlja krivično djelo, a ova oblast prava spada u nadležnost Odbora za pravna pitanja²³.

Parlament Grčke (*Hellenic Parliament*)

Pitanja koja se tiču korupcije se upućuju nadležnim stalnim odborima, poput stalnog Odbora za ekonomske poslove, stalnog Odbora za socijalna pitanja, kao i stalnog Odbora za javnu upravu, javni poredak i pravosuđe.

Pored toga, odgovornost za borbu protiv korupcije dijeli se sa brojnim ministarstvima i nezavisnim tijelima, kao što su grčki Ombudsman, Generalni inspektor za javnu upravu, Odbor za borbu protiv legalizacije prihoda od nelegalnih aktivnosti i finansiranja terorizma, koja podnose godišnje izvještaje Parlamentu.

²³ Internet stranica Odbora za pravna pitanja: http://www.thedanishparliament.dk/Committees_and_delegations/Committees/REU.aspx (pristupljeno 28.11. 2012.)

Parlament Gruzije (*The Parliament of Georgia*)

Parlament Gruzije nema stalno parlamentarno tijelo koje se bavi antikorupcijom. U slučaju korupcije i nezakonitih radnji, Parlament može osnovati privremenu istražnu komisiju za borbu protiv korupcije. Odluka o formiranju privremene istražne komisije mora sadržati osnovu za formiranje, spektar pitanja koje treba istražiti, mandat Komisije, broj članova i rok za predlaganje kandidata za članstvo. Privremena istražna komisija formira se samo u cilju istraživanja konkretnog problema i ukida se, u skladu sa Poslovníkom, odmah nakon završetka onoga zbog čega je bila osnovana. Privremena istražna komisija je odgovorna Parlamentu.

Parlament Norveške (*Stortinget*)

U Parlamentu Norveške, pitanja koja se tiču korupcije se upućuju stalnim odborima u domenu svojih nadležnosti, kao što su Odbor za finansije i ekonomske poslove, Odbor za poslovanje i industriju, Odbor za vanjske poslove i odbranu i Odbor za pravosuđe.

Parlament Portugala (*Assembleia da Republica*)

U prethodnom sazivu, u portugalskom Parlamentu funkcionisao je privremeni Odbor za politički monitoring fenomena korupcije i sveobuhvatnu analizu rješenja za borbu protiv korupcije. Na kraju mandata, Odbor je glasao o izvještaju nakon 29 održanih saslušanja (eksperata i sudskih i krivičnih inspektora), pri čemu je razmotrio pitanja iz oblasti borbe protiv korupcije i predložio amandmane o kojima je naknadno glasano.

U sadašnjem sazivu Parlamenta, ne postoji odbor koji se isključivo bavi pitanjima korupcije. Parlamentarni odbor za ustavna pitanja, prava, slobode i garancije ima zakonodavna i ovlašćenja političkog monitoringa, te nadzorna ovlašćenja u vezi sa ustavnim pitanjima. Osim toga, Odbor je nadležan za pitanja iz oblasti ljudskih prava, pravosuđa, unutrašnje administracije, te za pitanja imigracije, azila i izbjeglica. U tom kontekstu, Odbor je nadležan za pitanja borbe protiv korupcije i u tu svrhu može osnovati radnu grupu za praćenje sprovođenja političkih i zakonodavnih mjera za borbu protiv korupcije. Radna grupa funkcionise u okviru Odbora, te su joj prema tome ovlašćenja ograničena - može inicirati saslušanja (stručnjaka, institucija, organizacija i sl), ali se mora obratiti Odboru u vezi sa bilo kojim prijedlogom, budući da jedino Odbor ima zakonodavna ovlašćenja, uključujući razmatranje predstavki u toj oblasti.

Što se tiče stručne podrške, radnoj grupi pomažu zaposleni u Odboru (tri pravna savjetnika i dva asistenta), ali ne i stručnjaci za određena pitanja.

PRILOG 2

Zemlje u kojima se pitanjima korupcije bave tijela na nacionalnom nivou

U odgovorima pristiglim iz Parlamenta Češke, Italije, Rumunije, Slovenije i Švedske navedeno je se pitanjima antikorupcije bave tijela na nacionalnom nivou.

Donji dom Parlamenta Rumunije (*Camera Deputatilor*)

U Rumuniji postoji nezavisna agencija, Nacionalna agencija za integritet, kao samostalno administrativno tijelo sa pravnim subjektivitetom. Agencija funkcionira na nacionalnom nivou, kao samostalna struktura, sa sjedištem u Bukureštu. U obavljanju zadataka propisanih zakonom, Agencija je dužna da postupa u skladu sa principom operativne nezavisnosti.

Donji dom Parlamenta Slovenije (*Državni zbor*)

Pitanje borbe protiv korupcije je regulisano Zakonom o integritetu i sprečavanju korupcije²⁴ koji je usvojen sa ciljem da se ojača vladavina prava. Zakon propisuje mjere i metode za poboljšanje integriteta i transparentnosti, kao i mjere za prevenciju korupcije i sprečavanje i otklanjanje sukoba interesa. U skladu sa Zakonom o integritetu i sprečavanju korupcije, Komisija za sprečavanje korupcije ima nadležnost da djeluje u ovoj oblasti, kao nezavisan državni organ.

Gornji dom Parlamenta Italije (*Senato*)

U Italiji je, 6. novembra 2012. godine, usvojen novi Zakon (br. 190) „Odredbe koje se odnose na prevenciju i borbu protiv korupcije i nezakonite radnje u javnoj upravi”, koji predviđa funkcionisanje Nacionalne uprave za antikorupciju i ostalih tijela nadležnih za sprovođenje monitoringa, sprečavanje i borbu protiv korupcije i nezakonitih radnji u javnoj upravi. Uloga Nacionalne uprave za antikorupciju povjerena je Komisiji za evaluaciju, transparentnost i integritet vlade, koju čini pet stručnjaka, imenovanih ukazom Predsjednika Republike, odlukom Savjeta ministara, na prijedlog Ministra za javnu upravu i inovacije, uz saglasnost relevantnih parlamentarnih odbora koja se postiže dvotrećinskom većinom. Prilikom imenovanja članova Komisije poštuje se princip rodne ravnopravnosti.

Ovlašćenja Komisije definisana su Zakonom (br. 190):

²⁴ *The Integrity and Prevention of Corruption Act*, dostupno na: <https://www.kpk-rs.si/upload/datoteke/ZintPK-ENG.pdf> (pristupljeno 28.11.2012.)

- saradnja sa stranim institucijama, regionalnim organizacijama i međunarodnim tijelima;
- prihvatanje nacionalnog plana za borbu protiv korupcije koji priprema Sekretarijat za javne službe;
- analiza uzroka korupcije i identifikacija akcija koje doprinose sprečavanju korupcije;
- izražavanje mišljenja o radu državnih organa i svih organa vlasti u vezi sa usklađenošću djelovanja i ponašanja funkcionera sa zakonom, kodeksom ponašanja, kolektivnim i individualnim ugovorima koji regulišu pitanja iz radnog odnosa;
- opciono izražavanje mišljenja o eksternim mandatima rukovodioca državnih i javnih tijela u vezi sa ovlašćenjem predviđenim članom 53 Dekreta (165) „Opšta pravila vlade o organizaciji radnog odnosa” usvojenog 30. marta 2001. godine.
- nadzor i kontrola primjene i efikasnosti mjera Vlade;
- podnošenje izveštaja Parlamentu do 31. decembra svake godine.

Nadležni organi koji djeluju u ovoj oblasti su sljedeći:

- Sekretarijat za javnu službu djeluje u skladu sa uputstvima koje je usvojio Međuministarski odbor, osnovan u skladu sa dekretom predsjednika Savjeta ministara;
- centralna javna administracija koja Sekretarijatu za javnu službu upućuje planove za sprečavanje korupcije, te primjenjuje posebne procedure za izbor i obuku zaposlenih u javnoj administraciji, u saradnji sa Školom za javnu administraciju. Pored toga, političko tijelo, među rukovodiocima, bira osobu nadležnu za sprečavanje korupcije.

Parlament Švedske (*Riksdag*)

U Švedskoj, odgovornost u oblasti borbe protiv korupcije podijeljena je između brojnih ministarstava, vladinih agencija i nevladinih organizacija. No, ne postoji parlamentarno tijelo nadležno za antikorupciju.

Vladina tijela

Ministarstvo finansija je nadležno za razvoj svih aspekata javne administracije, kao i za razvoj i praćenje pitanja koja se tiču državne revizije.

Ministarstvo za preduzetništvo, energetiku i komunikacije nadležno je za upravljanje kompanijama u državnom vlasništvu. Ministarstvo objavljuje politiku u vezi sa državnim vlasništvom u sklopu godišnjeg izvještaja o kompanijama u državnom vlasništvu gdje Vlada predstavlja svoju poziciju o glavnim principima, obezbjeđujući smjernice za upravljanje kompanijama. Ministarstvo, takođe, odlučuje o primjeni Kodeksa korporativnog upravljanja Švedske koji predstavlja dopunu zakonodavstva, kao i o propisima koji se tiču borbe protiv korupcije, a u nadležnosti su Ministarstva.

Ministarstvo pravde se bavi krivičnim zakonodavstvom u ovoj oblasti i nadležno je za implementaciju ključnih međunarodnih konvencija o korupciji u švedskom zakonodavstvu.

Ministarstvo vanjskih poslova je odgovorno za koordinaciju primjene Konvencije OECD-a. Ministarstvo je izradilo akcioni plan za borbu protiv korupcije za Službu sa vanjske odnose. Ministarstvo, takođe, upravlja švedskim Partnerstvom za globalnu odgovornost, vladinom inicijativom koja, između ostalog, ima za cilj unapređenje znanja, razmjenu najboljih praksi u vezi sa smjernicama OECD-a za multinacionalna preduzeća i principima Globalnog dogovora UN²⁵.

Vladine agencije, javne službe

Parlamentarni ombudsman i Kancelar pravde

Među najistaknutijim primjerima nadzornih organa vlasti su Parlamentarni ombudsman (*Justitieombudsmännen*) i Kancelar pravde (*Justitiekanslern*). Parlamentarnog ombudsmana bira Parlament Švedske kako bi obezbijedio da javni organi vlasti i njihovi zaposleni poštuju zakone i statute koji regulišu njihove aktivnosti, prilikom izvršavanja dužnosti. Ombudsman vrši nadzor evaluacijom i istragom žalbi javnosti, sprovođenjem inspekcija u različitim organima vlasti i drugih oblika istrage koje oni sami iniciraju.

Kancelar pravde je nepolitička ličnost, državni službenik kojeg imenuje Vlada na neodređeno vrijeme, što ga čini potpuno nezavisnim. Jedna od dužnosti Kancelara pravde je da djeluje kao Ombudsman Vlade u nadzoru organa vlasti i državnih službenika, kao i da preduzme mjere u slučaju zloupotrebe. Parlamentarni ombudsman i Kancelar pravde mogu - djelujući kao specijalni tužioci – tužiti funkcionere koji su, neispunjavajući neke od uslova ili zadataka koji proizlaze iz vršenja funkcije, počinili neko krivično djelo.

Državna revizorska institucija

Švedska državna kancelarija za reviziju (*Riksrevisionen*) je nadležna za reviziju svih aktivnosti u Švedskoj. Jedna od najvažnijih uloga Švedske državne kancelarije za reviziju je da obezbijedi transparentnost demokratije, tj. da građanima pruži priliku da se upoznaju sa

²⁵ Globalni dogovor UN posvećen je promovisanju društveno odgovornog poslovanja.

samom procedurom donošenja i sprovođenja odluka, kao i vršenje nadzora nad javnom upravom u vezi sa poštovanjem propisa i ispunjavanjem postavljenih ciljeva.

Uprava za finansijsko upravljanje i Agencija za zakonodavne, finansijske i administrativne usluge

Uprava za finansijsko upravljanje i Agencija za zakonodavne, finansijske i administrativne usluge su nadležne za pružanje podrške državnim organima u oblastima koje se odnose na zaštitu od podmićivanja i neprimjerenog uticaja. Uprava za finansijsko upravljanje je odgovorna za razvijanje efikasnog finansijskog upravljanja za agencije državne uprave, izradu računovodstvenih propisa, izdavanje opštih smjernica i vršenje procjena o tome kako agencije izvršavaju zaduženja. Agencija za zakonodavne, finansijske i administrativne usluge pomaže vlastima u upravljanju rizikom u skladu sa Pravilnikom vladinih agencija za upravljanje rizikom.

Služba za antikorupciju

Služba za antikorupciju (*Korruptionsevenheten*) je uspostavljena 2003. godine, u okviru Kancelarije državnog tužioca i u skladu sa preporukom GRECO-a. Njen zadatak je da identifikuje slučajeve korupcije, pokrene sudski postupak kada su u pitanju ozbiljni slučajevi koji prijete ugrožavanju sistema i kada je u pitanju borba protiv korupcije. Glavna uloga Službe je rješavanje svih slučajeva podmićivanja i korupcije u Švedskoj, kao i slučajeva na međunarodnom nivou koji se tiču Švedske. Služba se sastoji od pet tužilaca i dvoje ekonomista.

Nevladine organizacije

Važne mjere za sprečavanje i borbu protiv korupcije sprovode i nevladine organizacije, tj. neprofitne organizacije u Švedskoj, na primjer, Institut za antikorupciju i *Transparency International Sweden (TIS)*. Predstavnici privatnog sektora uspostavili su Institut za antikorupciju 1923. godine, čiji je cilj sprečavanje podmićivanja i drugih oblika davanja mita. TIS je uspostavljen 2004. godine kao samostalna grana globalne mreže *Transparency International*-a. Opšti cilj organizacije je sprečavanje korupcije kroz unapređenje transparentnosti. Obje organizacije izdaju etičke smjernice i načela koja se odnose na privatna preduzeća u oblasti borbe protiv podmićivanja.

Izvori informacija

1. ECPRD Request No. 2150 *Setting up Anti-Corruption Committee*, November 8, 2012.
2. Internet stranica Centralnog biroa za borbu protiv korupcije Republike Poljske: www.cba.gov.pl/portal/en (pristupljeno 28.11. 2012)
3. Internet stranica Evropskog parlamenta: <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/crim/studies.html#menuzone> (pristupljeno 6.12.2012)
4. Internet stranica Odbora za organizovani kriminal, korupciju i pranje novca Evropskog parlamenta: <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/crim/home.html> (pristupljeno 27.11.2012)
5. Internet stranica Odbora za pravna pitanja Parlamenta Danske: http://www.thedanishparliament.dk/Committees_and_delegations/Committees/REU.aspx (pristupljeno 28.11. 2012)
6. Internet stranica Odbora za primjenu Zakona o antikorupciji Parlamenta Estonije: http://www.riigikogu.ee/index.php?id=42700&parent_id=34615 (pristupljeno 28.11. 2012)
7. Internet stranica Odbora za odbranu, unutrašnje poslove i sprečavanje korupcije Parlamenta Letonije: http://titania.saeima.lv/personal/deputati/saeima11_depweb_public.nsf/structureview?readform&type=5&lang=EN&count=1000 (pristupljeno 27.11.2012)
8. Internet stranica Komisije za antikorupciju Parlamenta Litvanije: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=9049&p_k=2 (pristupljeno 27.11.2012)
9. Internet stranica Odbora Vlade Republike Češke koji se bavi pitanjima borbe protiv korupcije: <http://www.vlada.cz/en/ppov/boj-s-korupci/the-government-anti-corruption-committee-87632/> (pristupljeno 27.11.2012)
10. Odluka o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore, „Sl. list CG“, br. 25/12, a dostupna na: http://www.skupstina.me/cms/site_data/DOC24/868/868.PDF (pristupljeno 27. 11. 2012)
11. Odluka o Nacionalnom savjetu za praćenje sprovođenja Strategije za suzbijanje korupcije, dostupna na: <http://www.sabor.hr/Default.aspx?sec=2400> (pristupljeno 27.11.2012)
12. Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o Nacionalnom savjetu za praćenje sprovođenja Strategije za suzbijanje korupcije, dostupna na: <http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=27380> (pristupljeno 27.11.2012)

13. Pododbor Odbora za odbranu, unutrašnje poslove i sprečavanje korupcije Parlamenta Letonije, dostupan na: http://titania.saeima.lv/personal/deputati/saeima11_depweb_public.nsf/structureview?readform&type=5&lang=EN&count=1000 (pristupljeno 27.11.2012)
14. Poslovník Hrvatskog sabora, dostupan na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2002_01_6_175.html (pristupljeno 6.12.2012)
15. Report of the Standing Committee on Justice and Human Rights of the House of Commons of Canada: The State of Organized Crime (March 2012), dostupno na: <http://www.parl.gc.ca/content/hoc/Committee/411/JUST/Reports/RP5462995/justrp07/justrp07-e.pdf> (pristupljeno 28.11.2012)
16. Republic of Lithuania Law on the Anticorruption Commission of Seimas (October 16, 2001. No. IX-552. Vilnius), dostupno na: http://www3.lrs.lt/pls/inter/dokpaieska.showdoc_1?p_id=157668 (pristupljeno 28.10.2012)
17. Rezolucija EP o organizovanom kriminalu (oktobar 2012) dostupna je na: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2011-459> (pristupljeno 27. 11. 2012.)
18. Riigikogu Rules of Procedure and Internal Rules Act, dostupno na: http://www.riigikogu.ee/?rep_id=799356 (pristupljeno 27. 11. 2012)
19. The Integrity and Prevention of Corruption Act of the Republic of Slovenia, dostupno na: <https://www.kpk-rs.si/upload/datoteke/ZintPK-ENG.pdf> (pristupljeno 28.11.2012)
20. Zakon o Agenciji za sprečavanje korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije Bosne i Hercegovine, dostupan na: http://www.apik.ba/acms_documents/zakon%20o%20agenciji%20za%20prevenciju%20korupcije%20i%20koordinaciju%20borbe%20protiv%20korupcije%201.pdf (pristupljeno 27. 11. 2012.)
21. Zakona o antikorupciji Estonije, dostupan na: http://www.riigikogu.ee/index.php?id=42700&parent_id=34615 (pristupljeno 27.11.2012)